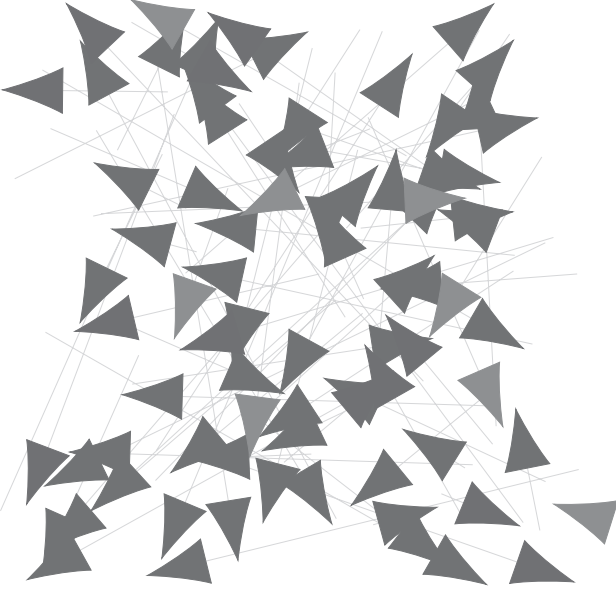

FLN वर आधारित

गणित पूरक पुस्तिका भाग - 1

इयत्ता :- 4 थी

नाव : _____

इयत्ता : _____

शाळा : _____

पूरक पुस्तिकेबाबत थोडक्यात

- गणित पूरक पुस्तिका भाग 1 आणि भाग 2 मध्ये “निपुण भारत” मार्गदर्शक तत्वांवर आधारित मुलभूत संख्याज्ञानावर सराव दिलेला आहे.
- संख्याज्ञान, संख्यांवरील मुलभूत क्रिया, भूमिती आणि अपूर्णांक या घटकांचा मुलभूत सराव या पुस्तिकांमध्ये समाविष्ट केला आहे.
- सुरुवातीला, विद्यार्थ्यांना शिक्षक किंवा पालकांच्या मदतीची आवश्यकता असू शकते, विशेषतः सूचना समजून घेण्यासाठी.
- ही पूरक पुस्तिका इयत्तानिहाय अध्ययन निष्पत्ती अवगत करण्यासाठी विद्यार्थ्यांचा पाया पक्का करण्यास मदत करू शकते.
- पुस्तिकांमध्ये अशा काही जागा आहेत, ज्यांचा वापर शिक्षकांकडून विद्यार्थ्यांचे मुल्यांकन करण्यासाठी अतिरिक्त सराव देण्यासाठी केला जाऊ शकतो.

महत्वपूर्ण सूचना

1. विद्यार्थ्यांनी दररोज किमान एका पानाचा सराव करणे अपेक्षित आहे.
2. विद्यार्थी आवश्यकता भासल्यास त्यांचे पालक, शिक्षक किंवा सहाध्यायी गटांची मदत घेवू शकतात.
3. विद्यार्थ्यांनी दर आठवड्याला 3 ते 4 पानांचा सराव केल्यास ही पुस्तिका जवळपास तीन महिन्यांत पूर्ण होऊ शकते.
पूरक पुस्तिकांमध्ये दिलेल्या चिन्हांचा अर्थ खालील प्रमाणे घ्या.

लेखन	
मदत घ्या.	
संभाषण सराव	
आपण सारणी/टेबल तयार करण्यासाठी माहितीचा वापर करू शकता.	

“आम्ही ही पुस्तिका निर्माण करत असताना आशया संदर्भातील त्रुटी आणि टंकलेखनातील त्रुटी कमी करण्याचे सर्व प्रयत्न केले आहेत. तथापि, तुम्हाला काही चूक आढळल्यास किंवा या पुस्तिकांची उपयोगिता सुधारण्यासाठी आपल्या काही सूचना असल्यास, कृपया संपर्क साधावा. आपण आपल्या सूचना आम्हाला खालील ई-मेल आयडीवर पाठवू शकता.”

feedback@sikshana.org

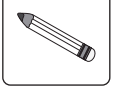

अनुक्रमणिका

अनु क्र.	घटक	पान. क्र.
1	संख्याज्ञान	1 - 11
	• संख्यांची गणना • मागची संख्या व पुढची संख्या रेषेवर दाखविणे • स्थानिक किंमत व जागेची किंमत • संख्येचा क्रम • संख्यांचा चढता उतरता क्रम • समिश्र संख्या • दिलेल्या संख्येची मागील व पुढील संख्या शोधणे. • संख्यांची तुलना करणे.	
2	बेरीज आणि वजाबाकी	12 - 30
	• दोन संख्यांची बेरीज (एक अंकी आणि दोन अंकी संख्या) • दोनपेक्षा अधिक संख्यांची बेरीज • संख्यारेषेचा वापर करून बेरीज • वजाबाकी- एक अंकी आणि दोन अंकी संख्या • वजाबाकी शोधणे • संख्यारेषेचा वापर करून वजाबाकी	
3	गुणाकार आणि भागाकार	31 - 39
	• चित्रांचा वापर करून गुणाकार • पुनरावृत्ती होणारी बेरीज म्हणजे गुणाकार • संख्यारेषेचा वापर करून गुणाकार • गुणाकार सारणी • चित्रांचा वापर करून भागाकार • पुनरावृत्ती होणारी वजाबाकी म्हणजे भागाकार • गुणाकार आणि भागाकार यांच्यामधील सहसंबंध	
4	अपूर्णांक	41 - 43
	• दिलेले अपूर्णांक शोधणे • पूर्णांक अपूर्णांकांना रंग देणे	
5	कोडी	16, 20, 24
6	संभाषण	28, 32, 36, 40, 44

संख्याज्ञान

तक्त्या चे निरीक्षण कर आणि तो पूर्ण कर.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
100									

1. संख्येची मालिका पूर्ण कर.

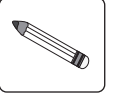
0	1								9
32	33								41
58	59								67
85	86								94

2. मागे आणि पुढे येणारी संख्या तक्त्या मध्ये लिही.

4	5	6
	8	
	15	
	26	
	43	
	52	
	67	
	78	

	1	
	11	
	21	
	31	
	41	
	51	
	61	
	71	

	10	
	60	
	80	
	90	
	69	
	49	
	77	
	81	

संख्याज्ञान

1. दोन संख्यामधील मधली संख्या लिही.

4	5	6
8		10
15		17
26		28
43		45
52		54
67		69
78		80

0		2
9		11
19		21
29		31
39		41
49		51
59		61
69		71

8		10
58		60
78		80
88		90
67		69
47		49
75		77
79		81

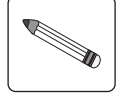
2. डावीकडील संख्या उजवीकडील पुढील संख्येशी जुळव.

A	B
5	78
16	45
32	67
56	17
78	51
81	6
44	57
50	82
66	33

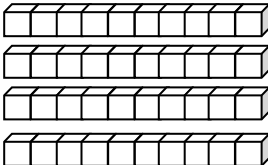
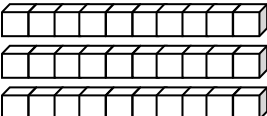
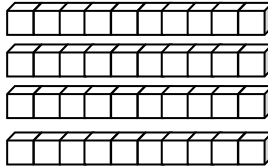
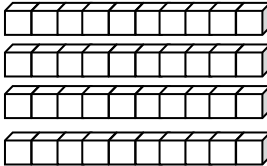
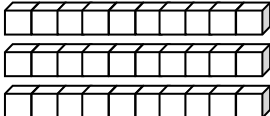
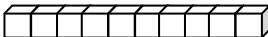
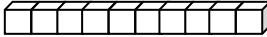
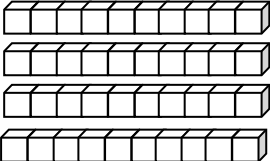
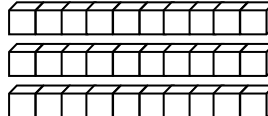
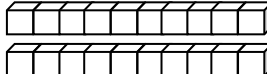
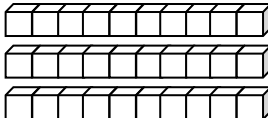
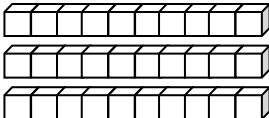
A	B
1	24
12	46
23	79
34	57
45	90
56	21
67	35
78	13
89	68

संख्याज्ञान

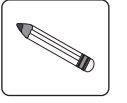
1. आकृत्यांसाह संख्या जुळव.

उदाहरण → एक → दहा

1	
6	
12	
43	
60	
85	
77	
39	
10	
55	

संख्याज्ञान

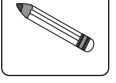
1. संखेची स्थानिक किंमत लिही.

12		43		75		66		91	
दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक
1	2								
35		80		11		95		10	
दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक	दशक	एकक

2. खालील संख्या अंकात लिही.

3 दशक आणि 2 एकक.	32	5 दशक आणि 1 एकक.	51
5 दशक आणि 3 एकक			62
7 दशक आणि 6 एकक			30
9 दशक आणि 9 एकक			97
8 दशक आणि 0 एकक			45
6 दशक आणि 3 एकक			76
4 दशक आणि 1 एकक			12
2 दशक आणि 2 एकक			33
1 दशक आणि 7 एकक			99
9 दशक आणि 8 एकक			20

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	😊 😐 😞	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	
-----------------------	-------	------------------------	--

संख्याज्ञान

1. खालील संख्या अक्षरात लिही.

बत्तीस	32
त्रेपन्न	
श्याहत्तर	
ऐंशी	
बासष्ट	
त्रेचाळीस	
आठ्याऐंशी	
पन्नास	
एकोणविस	
नव्यान्नव	

एकावन्न	51
	65
	32
	90
	44
	71
	15
	38
	93
	27

2. अक्षरातील संख्येची अंकातील संख्येशी जोडी जुळव. (एक उदाहरण दिले आहे.)

A	B
एकवीस	43
त्रेचाळीस	94
सत्याहत्तर	31
चौऱ्याण्व	48
ऐंशी	52
एकतीस	63
चार दशक आणि आठ एकक	21
सहा दशक आणि तीन एकक	80
पाच दशक आणि दोन एकक	77

A	B
30	सात दशक आणि दोन एकक
53	सहा दशक
72	एक दशक आणि दोन एकक
44	सात दशक आणि सहा एकक
60	तीस
91	चार दशक आणि चार एकक
12	अठरा
18	त्रेपन्न
76	एक्यान्नव

संख्याज्ञान

1. खालील संख्या विस्तारीत रूपात लिही.

संख्या	विस्तारीत रूप
53	$50 + 3$
21	
43	
65	
78	
69	
94	
55	
60	

विस्तारीत रूप	संख्या
$30 + 2$	32
$40 + 4$	
$70 + 6$	
$50 + 9$	
$90 + 1$	
$60 + 0$	
$20 + 3$	
$10 + 2$	
$80 + 9$	

2. खालील संख्यांची स्थानिक किंमत लिही.

संख्या	अधोरेखित अंकाची स्थानिक किंमत
<u>7</u> 9	7 हा दशक स्थानी आहे म्हणून त्याची स्थानिक किंमत 70 आहे.
6 <u>8</u>	8 हा दशक स्थानी आहे म्हणून त्याची स्थानिक किंमत 8 आहे.
<u>9</u> 2	90
<u>3</u> 6	
6 <u>5</u>	

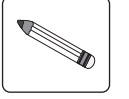
संख्या	अधोरेखित अंकाची स्थानिक किंमत
<u>4</u> 1	
5 <u>1</u>	
<u>4</u> 4	
<u>1</u> 0	
6 <u>0</u>	

3. सारणी पूर्ण कर.

- 2, 4, 6, 8, _____, _____, _____, _____, _____
- 1, 3, 5, 7, _____, _____, _____, _____, _____
- 0, 3, 6, 9, _____, _____, _____, _____, _____
- 0, 4, 8, 12, _____, _____, _____, _____, _____
- 0, 5, 10, 15, _____, _____, _____, _____, _____
- 0, 10, 20, 30, _____, _____, _____, _____, _____
- 42, 46, 50, 54, _____, _____, _____, _____, _____
- 23, 28, 33, 38, _____, _____, _____, _____, _____

संख्याज्ञान

1. मोठ्या संख्येला गोल कर. (एक उदाहरण दिले आहे.)

1 , (6)
31 , 23
45 , 43
58 , 65
74 , 35
87 , 98
35 , 12
75 , 54
93 , 32
22 , 88

(16) , 12
43 , 48
56 , 51
23 , 27
98 , 95
44 , 41
79 , 77
61 , 68
18 , 19
26 , 28

2. लहान संख्येला गोल कर. (एक उदाहरण दिले आहे.)

21 , (8)
41 , 24
85 , 46
15 , 68
94 , 39
38 , 92
98 , 15
65 , 56
81 , 31
59 , 80

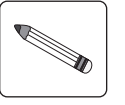
96 , (92)
33 , 38
66 , 61
83 , 87
18 , 15
84 , 81
59 , 57
71 , 78
38 , 39
26 , 28

3. मोठ्यात मोठ्या संख्येला गोल कर. (एक उदाहरण दिले आहे.)

(21) , 8 , 2
41 , 24 , 43
85 , 46 , 65
15 , 68 , 32
94 , 39 , 76
38 , 92 , 38
98 , 15 , 86
65 , 56 , 18
81 , 31 , 66
59 , 80 , 48

12 , 13 , 43 , (46)
54 , 51 , 76 , 26
66 , 30 , 12 , 87
87 , 67 , 90 , 88
14 , 84 , 66 , 65
35 , 27 , 34 , 77
76 , 42 , 77 , 48
35 , 15 , 48 , 63
98 , 73 , 98 , 87
66 , 82 , 30 , 79

संख्याज्ञान

1. लहानात लहान संख्येला गोल कर. (एक उदाहरण दिले आहे.)

41 , 9 , ②
44 , 20 , 43
45 , 26 , 65
17 , 67 , 32
90 , 59 , 76
18 , 93 , 34
94 , 15 , 86
45 , 46 , 28
84 , 61 , 76
29 , 70 , 28

62 , ①6 , 53 , 40
64 , 54 , 76 , 21
46 , 35 , 82 , 84
37 , 67 , 20 , 82
14 , 88 , 96 , 67
95 , 21 , 74 , 73
46 , 40 , 17 , 44
75 , 14 , 58 , 67
38 , 75 , 38 , 81
26 , 82 , 80 , 70

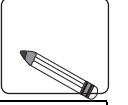
2. चढता क्रम लिही. (एक उदाहरण दिले आहे.)

संख्या	चढता क्रम
62 , 16 , 53 , 40	16 , 40 , 53 , 62
64 , 54 , 76 , 21	
54 , 51 , 76 , 26	
66 , 30 , 12 , 87	
87 , 67 , 90 , 88	
14 , 84 , 66 , 65	
35 , 27 , 34 , 77	
26 , 82 , 80 , 70	

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	😊 😐 😞	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	
-----------------------	-------	------------------------	--

संख्याज्ञान

1. खालील संख्या उतरत्या क्रमाने लिही. (एक उदाहरण दिले आहे.)

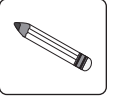
संख्या	उतरता क्रम
32 , 14 , 73 , 42	73 , 42 , 32 , 14
54 , 52 , 26 , 24	
64 , 56 , 86 , 26	
68 , 31 , 12 , 88	
82 , 57 , 50 , 28	
10 , 84 , 63 , 85	
37 , 17 , 36 , 47	
29 , 32 , 87 , 90	

2. दिलेल्या अंकांमधून दोन संभाव्य दोन अंकी संख्या तयार कर. आणि त्यातील मोठ्या संख्येला गोल कर.

अंक	संभाव्य दोन अंकी संख्या
4 , 1	14 , 41
3 , 8	
6 , 4	
1 , 5	
8 , 8	
9 , 0	
6 , 3	
7 , 6	

संख्याज्ञान

1. दिलेल्या अंकांमधून दोन संभाव्य दोन अंकी संख्या तयार कर.
(एक उदाहरण दिले आहे.)

अंक	संभाव्य दोन अंकी संख्या
3 , 4 , 1	14 , 41 , 13 , 31 , 34 , 43
2 , 3 , 8	
7 , 6 , 4	
1 , 1 , 5	
0 , 6 , 6	
8 , 9 , 0	
3 , 5 , 3	
4 , 2 , 5	

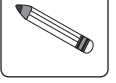
2. चिन्हाच्या मदतीने मोठी संख्या आणि लहान संख्या लिही. (=, < , >)
(एक उदाहरण दिले आहे.)

3	<	10
	<	86
	<	45
	<	20
	<	56
	<	71
	<	80
	<	93

12	>	7
50	>	
32	>	
45	>	
66	>	
70	>	
14	>	
3	>	

संख्याज्ञान

1. चिन्हाच्या मदतीने मोठी संख्या लिही. (एक उदाहरण दिले आहे.)

14	<	56
32	<	
60	<	
42	<	
45	<	
6	<	
70	<	
14	<	

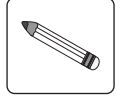
34	>	25
	>	85
	>	35
	>	80
	>	59
	>	98
	>	50
	>	73

2. कंसात दिलेल्या चिन्हांचा वापर कर. (=, < , >) (एक उदाहरण दिले आहे.)

45	>	26
6		90
70		60
14		25
25		15
45		35
12		92
9		7

34	<	45
8		6
70		70
44		14
37		88
60		59
42		50
34		73

संख्याज्ञान

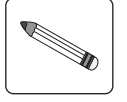

1.10 बेरीज असलेल्या बॉक्स ला रंग दे.

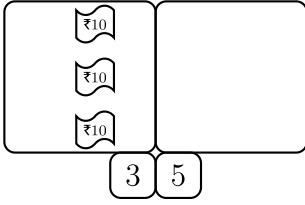
$3 + 7$	$5 + 6$	$5 + 5$	$9 + 8$	$8 + 2$	$9 + 5$	$8 + 2$	$8 + 8$
$4 + 7$	$8 + 9$	$4 + 6$	$9 + 7$	$9 + 1$	$9 + 4$	$7 + 3$	$4 + 7$
$2 + 8$	$1 + 9$	$7 + 3$	$9 + 6$	$7 + 3$	$9 + 3$	$6 + 4$	$7 + 6$
$6 + 6$	$7 + 7$	$8 + 8$	$9 + 9$	$6 + 4$	$9 + 2$	$5 + 5$	$8 + 5$
$9 + 1$	$8 + 2$	$7 + 3$	$6 + 4$	$5 + 5$	$8 + 3$	$4 + 6$	$9 + 4$
$5 + 6$	$6 + 6$	$3 + 8$	$5 + 7$	$7 + 6$	$8 + 2$	$3 + 7$	$6 + 6$
$9 + 1$	$4 + 6$	$2 + 8$	$6 + 4$	$7 + 3$	$8 + 2$	$9 + 1$	$7 + 5$
$7 + 4$	$6 + 5$	$2 + 9$	$3 + 8$	$4 + 7$	$5 + 6$	$9 + 3$	$8 + 4$

2. 10 बेरीज असलेल्या बॉक्स ला रंग दे.

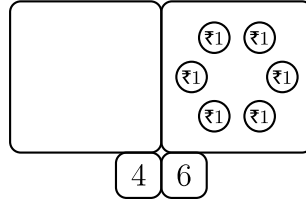
$3 + 7$	$5 + 6$	$5 + 5$	$9 + 8$	$8 + 0$	$9 + 5$	$8 + 0$	$8 + 8$
$4 + 7$	$8 + 9$	$4 + 6$	$9 + 7$	$9 + 0$	$9 + 4$	$7 + 1$	$4 + 7$
$2 + 8$	$1 + 9$	$7 + 3$	$9 + 6$	$7 + 0$	$9 + 3$	$6 + 2$	$7 + 6$
$6 + 6$	$7 + 7$	$8 + 8$	$9 + 9$	$6 + 0$	$9 + 2$	$5 + 3$	$8 + 5$
$1 + 1$	$2 + 2$	$3 + 3$	$4 + 4$	$5 + 5$	$8 + 3$	$4 + 5$	$9 + 4$
$8 + 5$	$8 + 6$	$8 + 7$	$7 + 6$	$7 + 5$	$8 + 4$	$3 + 3$	$6 + 6$
$0 + 1$	$4 + 4$	$2 + 7$	$6 + 3$	$7 + 2$	$8 + 1$	$9 + 0$	$7 + 5$
$7 + 4$	$6 + 5$	$2 + 9$	$3 + 8$	$4 + 7$	$5 + 6$	$9 + 3$	$8 + 4$

बेरीज आणि वजाबाकी**संख्यांचा चढता क्रम पूर्ण कर.**

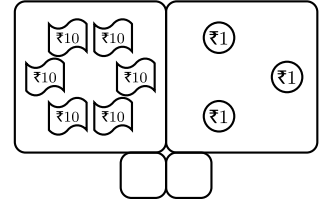
- a) 101, 102, , , ,
 b) 163, 165, 167, , ,
 c) 140, 150, , , ,
 d) 235, 335, 435, , ,

रिकाम्या जागा भर.

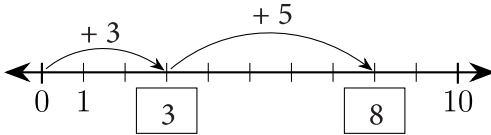
a)

b)

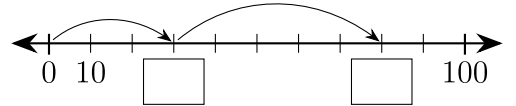
c)

खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण कर आणि रिकाम्या जागा भर.

$$\boxed{3} + \boxed{5} = \boxed{8}$$

$$\boxed{8} - \boxed{5} = \boxed{3}$$

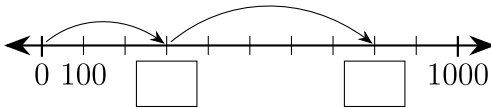
a)

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

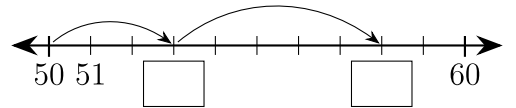
b)

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

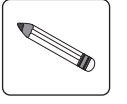
c)

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

d)

बेरीज आणि वजाबाकी**खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.**

$$15 - 10 + 5 = \boxed{} \boxed{}$$

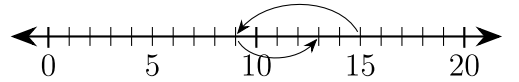
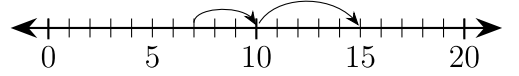
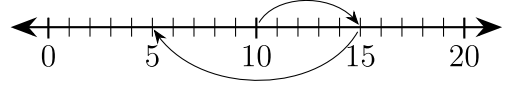
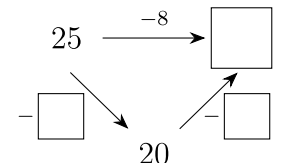
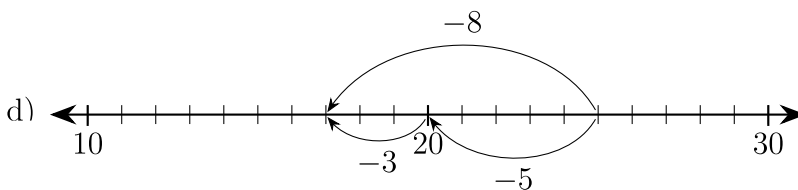
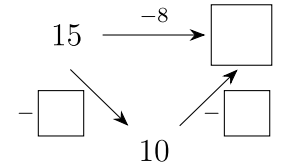
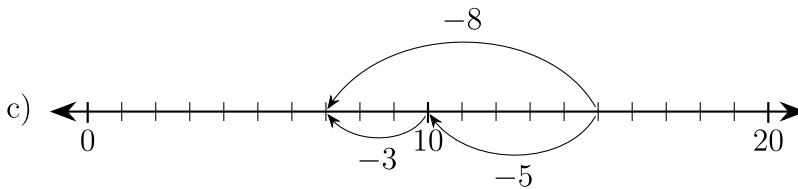
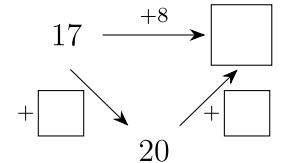
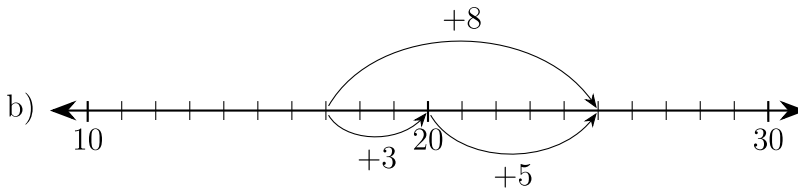
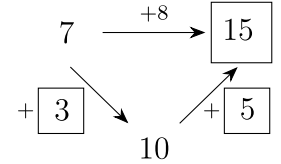
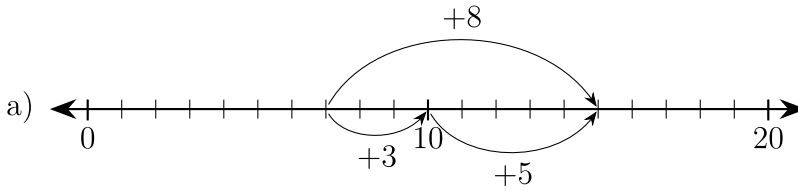
$$10 + 5 - 10 = \boxed{}$$

$$7 + 3 + 5 = \boxed{} \boxed{}$$

$$15 - 6 + 4 = \boxed{} \boxed{}$$

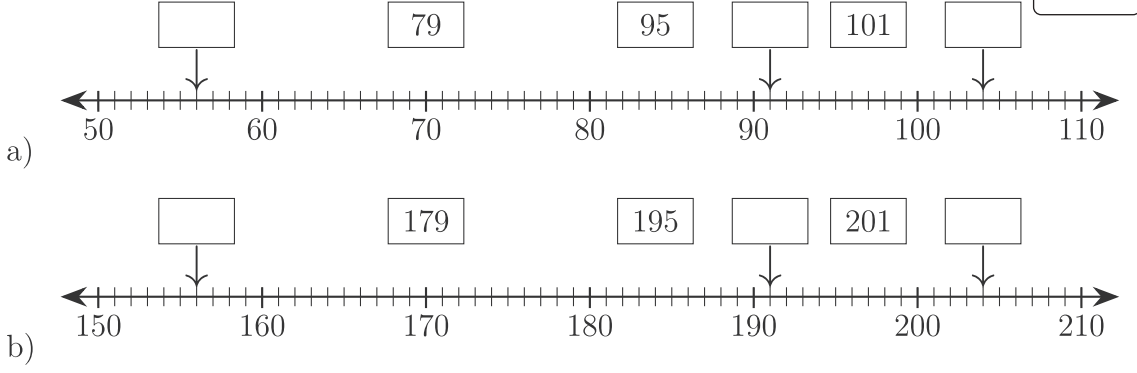
$$7 + 8 = \boxed{} \boxed{}$$

$$9 \quad 6 \quad 6 \quad \boxed{}$$

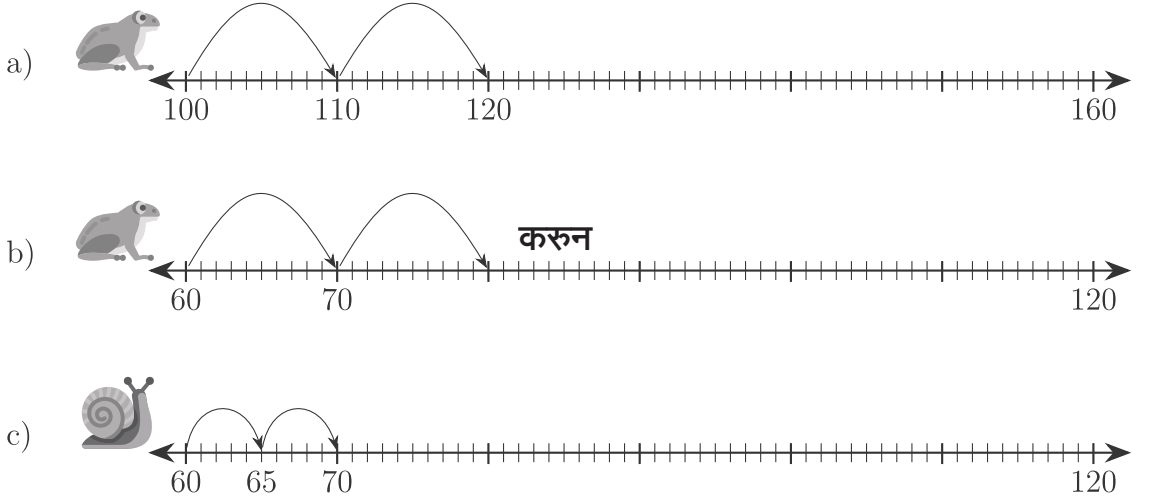
खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

बेरीज आणि वजाबाकी

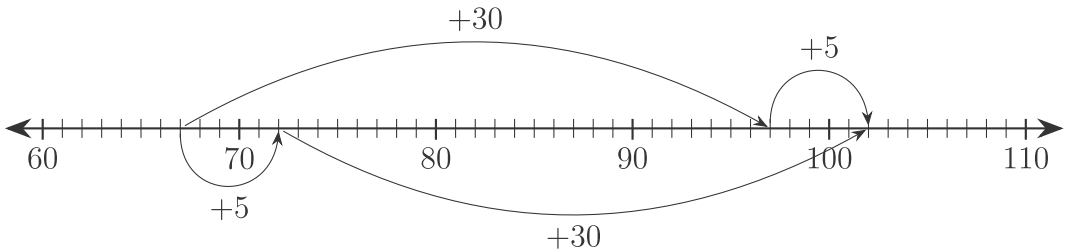
खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

संख्यांचा क्रम पूर्ण कर.

खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

$$\boxed{} + 30 = 97$$

$$\boxed{} + 30 + 5 = \boxed{}$$

$$\boxed{} + 5 = 72$$

$$72 + \boxed{} = 102$$

बेरीज आणि वजाबाकी

खालील वर्तुळामध्ये असणाऱ्या संख्यांशी जुळणारी एक संख्या शोध आणि शेवटी कोणत्या संख्या उरतात ते लिही?

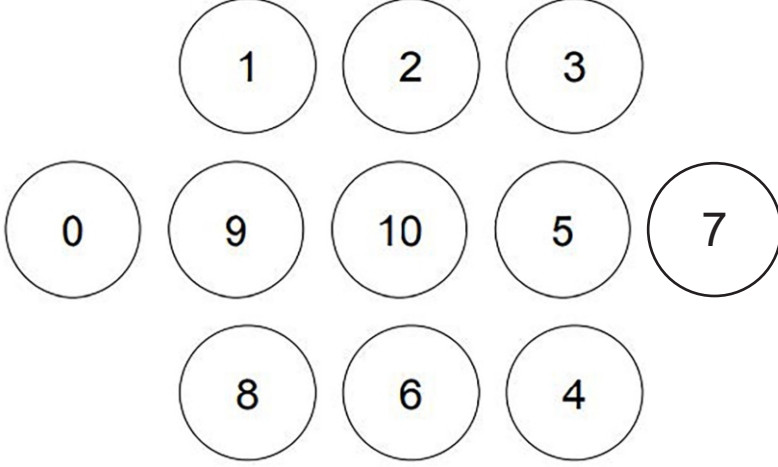
7 पेक्षा मोठी संख्या =

3 पेक्षा लहान संख्या =

6 च्या समान =

पुन्हा 3 पेक्षा मोठी संख्या =

पुन्हा 4 पेक्षा लहान संख्या =

संभाषणावर आधारित उपक्रम:

विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2 / शिक्षक / पालक
7 पेक्षा मोठ्या चार संख्या सांग.	8, 9, 20, 100 कोणत्या संख्या 3 पेक्षा लहान आहेत?
2, 1, 0. कोणत्या दोन संख्यांची बेरीज 6 येते?	3 आणि 3 6 आणि 4 1 आणि 5 0 आणि 6
	3 पेक्षा दोन ने मोठी असलेली संख्या कोणती?
4 पेक्षा दोन ने कमी असलेली संख्या कोणती?	2

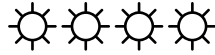
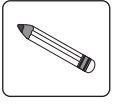
शिक्षक/पालक अभिप्राय:

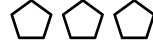
शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:

बेरीज आणि वजाबाकी

<, > किंवा = या चिन्हांचा उपयोग करून चित्रांची तुलना कर.

अधिक > कमी

कमी < अधिक

बरोबर = बरोबर

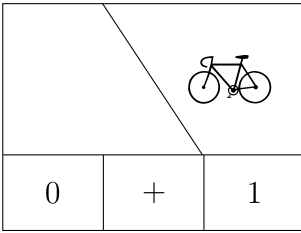
कमी
किंवा
बरोबर

≤

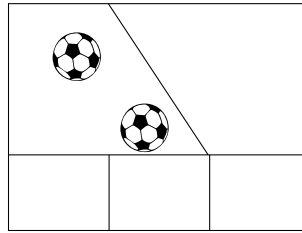
अधिक
किंवा
बरोबर

चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर.

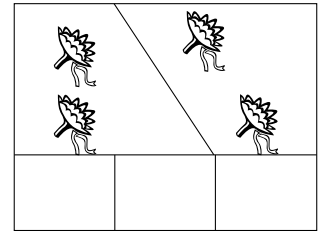
a)

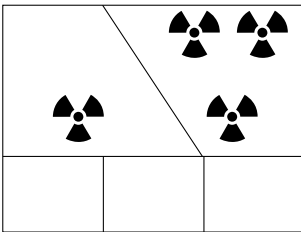
b)

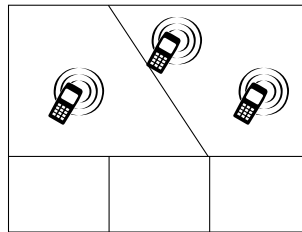
c)

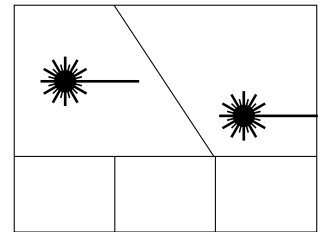
d)

e)

f)

बेरीज आणि वजाबाकी**बेरीज करुन रिकाम्या जागा भर.**

a) $0 + 0 = \square$

b) $1 + 0 = \square$

c) $2 + 0 = \square$

d) $0 + 1 = \square$

e) $1 + 1 = \square$

f) $2 + 1 = \square$

g) $0 + 2 = \square$

h) $1 + 2 = \square$

i) $2 + 2 = \square$

वजाबाकी करुन रिकाम्या जागा भर.

a) $2 = 2 - \square$

b) $1 = 1 - \square$

c) $0 = \square - 0$

d) $1 = \square - 0$

e) $1 = 2 - \square$

f) $0 = 1 - \square$

g) $0 = \square - 1$

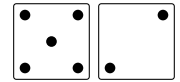
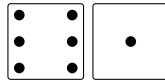
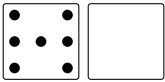
h) $1 = \square - 1$

i) $0 = 2 - \square$

रिकाम्या जागा भर.

a) $0 \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{+2} \square$

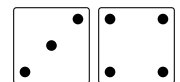
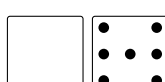
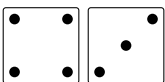
b) $0 \xrightarrow{+1} \square \xrightarrow{+2} \square \xrightarrow{-1} \square \xrightarrow{-1} \square \xrightarrow{+1} \square \xrightarrow{+2} \square$

चित्रांचे निरीक्षण करुन बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

a) $\square + \square = \square$

b) $\square + \square = \square$

c) $\square + \square = \square$

d) $\square + \square = \square$

e) $0 + 7 = \square$

f) $\square + \square = \square$

बेरीज आणि वजाबाकी

खालील चिन्हांनुसार रिकाम्या जागा भर.

a) $2 - 1 > \boxed{0}$

b) $0 + 1 < \boxed{}$

c) $1 + 1 > \boxed{}$

d) $1 + 0 > \boxed{}$

e) $\boxed{} = 1 + 1$

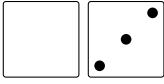
f) $\boxed{} > 0 + 0$

g) $\boxed{} < 2 + 0$

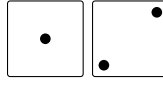
h) $\boxed{} > 1 - 1$

i) $\boxed{} = 2 - 1$

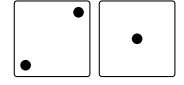
चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

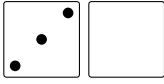
a) $0 + 3 = \boxed{}$

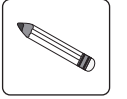
b) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

c) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

d) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

बेरीज करून रिकाम्या जागा भर.

a) $0 + 3 = \boxed{}$

b) $1 + 1 + 1 = \boxed{}$

c) $1 + 2 = \boxed{}$

d) $1 + 2 + 0 = \boxed{}$

e) $2 + 1 = \boxed{}$

f) $0 + 1 + 2 = \boxed{}$

g) $3 + 0 = \boxed{}$

h) $0 + 3 + 0 = \boxed{}$

बेरीज करून उत्तर 3 येईल अशा वेगवेगळ्या पद्धतीने उदाहरणे तयार कर.

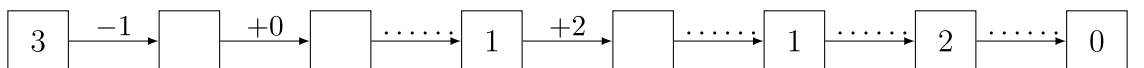
a) $\boxed{0} + \boxed{3}$

b) $\boxed{} + \boxed{}$

c) $\boxed{} + \boxed{}$

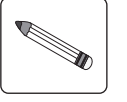
d) $\boxed{} + \boxed{}$

योग्य संख्या आणि चिन्हे वापरून रिकाम्या जागा भर.

बेरीज आणि वजाबाकी

मध्यभागी दिलेल्या सूचनांप्रमाणे डाव्या आणि उजव्या बाजूकडील संख्यांच्या जोड्या लाव.

5

समान

5

3

6 पेक्षा मोठी

2

8

4 पेक्षा लहान

7

संभाषणावर आधारित उपक्रम:

विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2/शिक्षक/पालक
कोणतीही चिन्हे न वापरता पेक्षा अधिक व पेक्षा कमी आणि समान या गोष्टी तुम्ही कशा दर्शविणार?	प्रथम याचे उत्तर द्या: 4 आणि 5 मध्ये कोणती संख्या मोठी आहे ?
5 ही संख्या मोठी आहे.	आपण ते $5 > 4$ किंवा $4 < 5$ असे लिहू शकतो.
दोन्हीही उदाहरणांमध्ये चिन्हाच्या रुंद टोकाला मोठ्या संख्येचा सामना करावा लागतो, बरोबर ना?	होय. तुमचे निरीक्षण बरोबर आहे. आता हे वाचा: 9, 8
आठ म्हणजे नऊ पेक्षा कमी. आता हे बरोबर आहे का ते मला सांगा: $10 < 8$	हे चूक आहे. आठ म्हणजे दहापेक्षा कमी. आम्ही ते $8 < 10$ किंवा $10 > 8$ असे लिहितो.
$2 + 2$ म्हणजे चार. हे कसे लिहायचे?	येथे आपण = 'बरोबर' चे चिन्ह वापरतो.
3 आणि 4 ची बेरीज 7 आहे. आपण असे लिहू शकतो का ? $3 + 4 = 7$	बरोबर. जेव्हा गणितीय विधानात 'बरोबरचे' चिन्ह वापरून लिहिलेले असते तेव्हा आपण त्याला हे एक समीकरण आहे, असे बोलू शकतो.

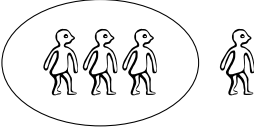
शिक्षक/पालक अभिप्राय:

शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:

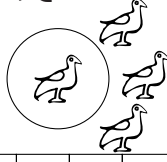
बेरीज आणि वजाबाकी

खालील चित्रांची तुलना करून बेरजेची उदाहरणे तयार करून सोडव.

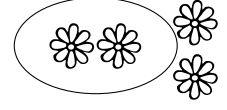

3	>	1		
1	<	3		
3	+	1	=	4
4	-	3	=	1

a)

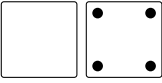

b)

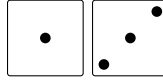

c)

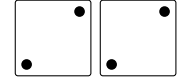
चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

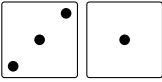
a) $0 + 4 = \square$

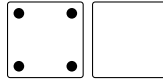
b) $\square + \square = \square$

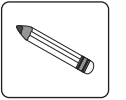
c) $\square + \square = \square$

d) $\square + \square = \square$

e) $\square + \square = \square$

बेरीज करून उत्तर 4 येईल अशा वेगवेगळ्या पद्धतीने उदाहरणे तयार कर.

a) $\square 1 + \square 3$

b) $\square + \square$

c) $\square + \square$

d) $\square + \square$

e) $\square + \square$

खालील उदाहरणांची बेरीज वजाबाकी करून रिकाम्या जागा भर.

a) $1 + 4 = \square$

b) $4 - 1 = \square$

c) $3 + \square = 4$

d) $4 - \square = 3$

e) $\square + 2 = 4$

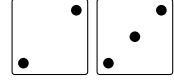
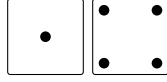
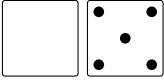
f) $\square - 2 = 2$

g) $4 + \square = 4$

h) $\square - 0 = 4$

बेरीज आणि वजाबाकी

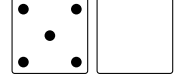
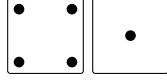
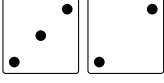
चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

a) $0 + 5 = \square$

b) $\square + \square = \square$

c) $\square + \square = \square$

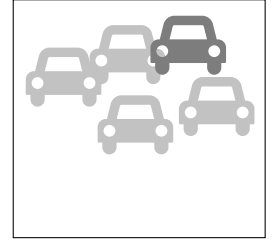
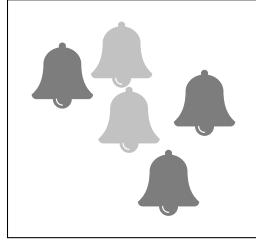
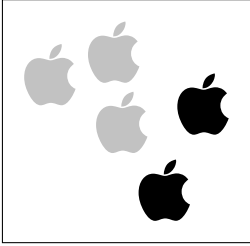

d) $\square + \square = \square$

e) $\square + \square = \square$

f) $\square + \square = \square$

प्रत्येक चित्रांचा उपयोग करून बेरीज वजाबाकी कर.

3	+	2	=	5
2	+	3	=	5
5	-	2	=	3
5	-	3	=	2

a)

b)

c)

बेरीज करून रिकाम्या जागा भर.

a) $0 + 0 = \square$

b) $1 + 0 = \square$

c) $2 + 0 = \square$

d) $3 + 0 = \square$

e) $4 + 0 = \square$

f) $0 + 1 = \square$

g) $1 + 1 = \square$

h) $2 + 1 = \square$

i) $3 + 1 = \square$

j) $0 + 2 = \square$

k) $1 + 2 = \square$

l) $2 + 2 = \square$

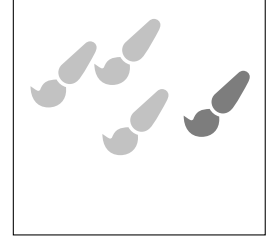
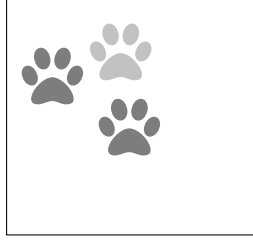
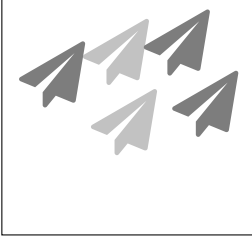
m) $0 + 3 = \square$

n) $1 + 3 = \square$

o) $0 + 4 = \square$

बेरीज आणि वजाबाकी

खालील चित्रांचे निरीक्षण करून बेरीज आणि वजाबाकीची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

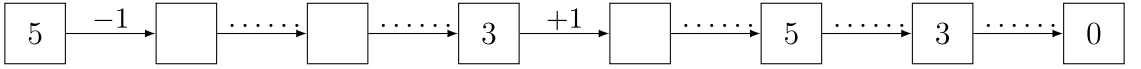
3	+	2	=	
5	-	3	=	
5	-	2	=	

a)

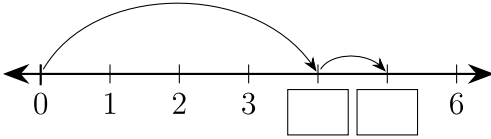
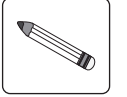
b)

c)

योग्य संख्या आणि चिन्हे वापरून रिकाम्या जागा भर.

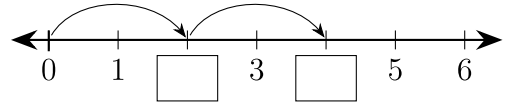

संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

a)

$$\square + \square = \square$$

b)

$$\square + \square = \square$$

बेरीज करून रिकाम्या जागा भर.

a) $2 + 0 = \square$

b) $2 + 1 = \square$

c) $2 + 2 = \square$

d) $2 + 3 = \square$

e) $2 + 4 = \square$

f) $3 + 0 = \square$

g) $3 + 1 = \square$

h) $3 + 2 = \square$

i) $3 + 3 = \square$

j) $4 + 0 = \square$

k) $4 + 1 = \square$

l) $4 + 2 = \square$

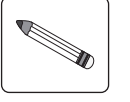
m) $5 + 0 = \square$

n) $5 + 1 = \square$

o) $6 + 0 = \square$

बेरीज आणि वजाबाकी

तुझ्या वर्गशिक्षकांकडून बेरजेची 4 उदाहरणे घे आणि खाली दिलेल्या रिकाम्या जागेत सोडव.

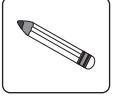
संभाषणावर आधारित उपक्रम:

विद्यार्थी -1	विद्यार्थी - 2/ शिक्षक/पालक
अंकावरील आकडेमोड म्हणजे काय? बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार आणि भागाकार	त्यांना मुलभूत अंकगणिती क्रिया म्हणतात.
गुणाकार आणि बेरीज यांच्यात काय संबंध आहे ?	गुणाकार म्हणजे बेरजेची पुनरावृत्ती होय.
उदाहरणार्थ, 2 वेळा 3 मिळविणे म्हणजेच 2 आणि 3 चा गुणाकार होय.	$2 + 2 + 2 = 6$ त्याचप्रमाणे, $2 \times 3 = 6$
दहा मध्ये दहा वेळा दहा मिळवून काय मिळते ?	10×10 किंवा 100
10 आणि 10 चा गुणाकार 100 आहे.	2 आणि 3 चा 6 हा गुणाकार आहे.

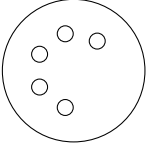
शिक्षक/पालक अभिप्राय:	😊 😐 😞	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	
-----------------------	-------	------------------------	--

बेरीज आणि वजाबाकी

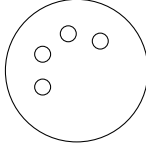
खालील वर्तुळामध्ये 6 ही संख्या पूर्ण होण्यासाठी अजून किती वर्तुळ काढावे लागतील ?

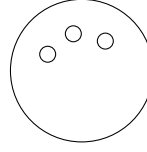
a)

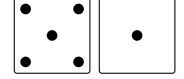
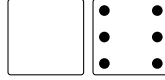
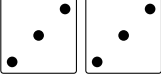
b)

c)

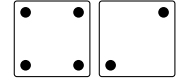
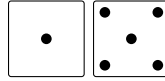
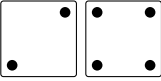
खालील चौकोनातील ठिपक्यांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

a) $\square + \square = \square$

b) $0 + 6 = \square$

c) $\square + \square = \square$

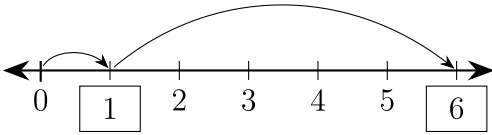

d) $\square + \square = \square$

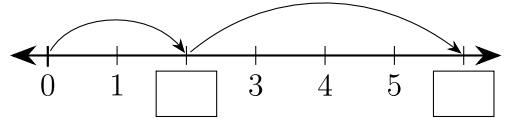
e) $\square + \square = \square$

f) $\square + \square = \square$

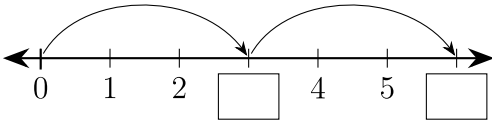
खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

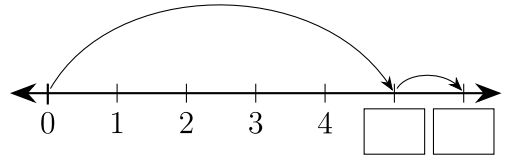
a) $\square + \square = \square$

b) $\square + \square = \square$

c) $\square + \square = \square$

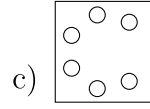
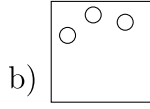
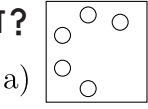
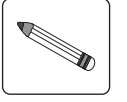
d) $\square + \square = \square$

रिकाम्या जागी अशी संख्या लिही, की जेणेकरून प्रत्येक जोडीची बेरीज 6 येईल.

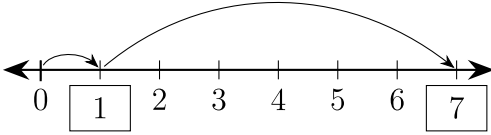
6	5		0		6	
	1	2		4		3
						5

बेरीज आणि वजाबाकी

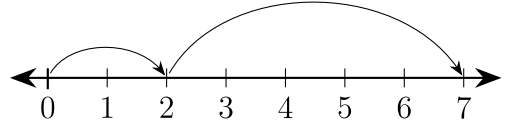
खालील वर्तुळामध्ये 7 ही संख्या पूर्ण होण्यासाठी अजून किती वर्तुळ काढावे लागतील ?

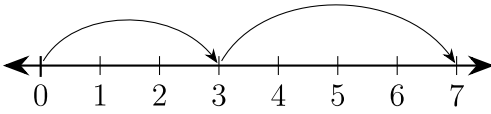
संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

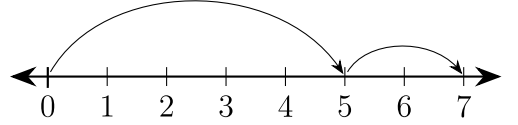
a) $\boxed{1} + \boxed{6} = \boxed{7}$

b) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

c) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

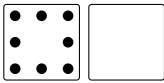

d) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

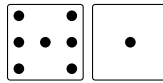
रिकाम्या जागी अशी संख्या लिही, की जेणेकरून प्रत्येक जोडीची बेरीज 7 येईल.

7	7					1		
	0	2	3	7	5		4	1

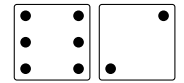
दिलेल्या चित्रांचे वर्णन करून बेरजेचे उदाहरण तयार कर आणि सोडव.

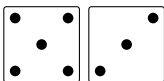
a) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

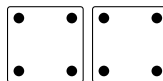
b) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

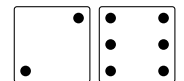
c) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

d) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

e) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

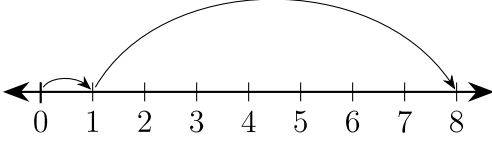
f) $\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$

बेरीज आणि वजाबाकी

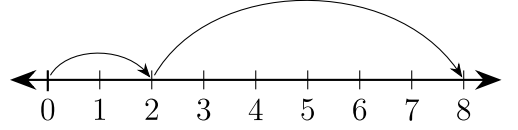
<, > किंवा = या चिन्हांचा वापर करून दोन्ही बाजूंच्या उत्तरांची तुलना कर.

a) $1 + 7 - 4$ $1 + 6 - 4$ $1 + 6 - 5$ $1 + 6 - 2$ $1 + 5 - 2$

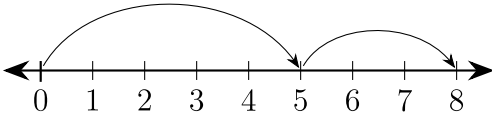
संख्यारेषेचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागा भर.

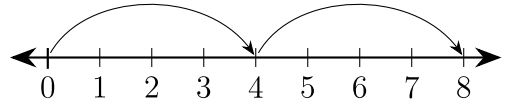
a) + =

b) + =

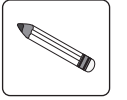

c) + =

d) + =

रिकाम्या जागी अशी संख्या लिही, की जेणेकरून प्रत्येक जोडीची बेरीज 8 येईल.

8	4	0		2		3	
	4		3	7	2	0	1

बेरीज करून रिकाम्या जागा भर.

a) $1 + 7 = 8$ b) $0 + 8 =$ c) $6 + 2 =$

d) $1 + 0 =$ e) $0 + 3 =$ f) $4 + 1 =$

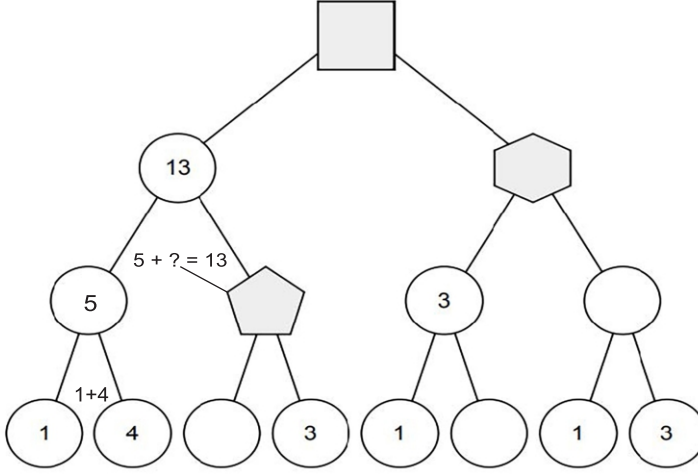
g) $3 + 2 =$ h) $5 + 2 =$ i) $8 + 0 =$

j) $4 + 4 =$ k) $2 + 5 =$ l) $3 + 1 =$

m) $4 + 0 =$ n) $6 + 0 =$ o) $2 + 6 =$

कोडी आणि संभाषण

खालील संख्यांचे निरीक्षण करून रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

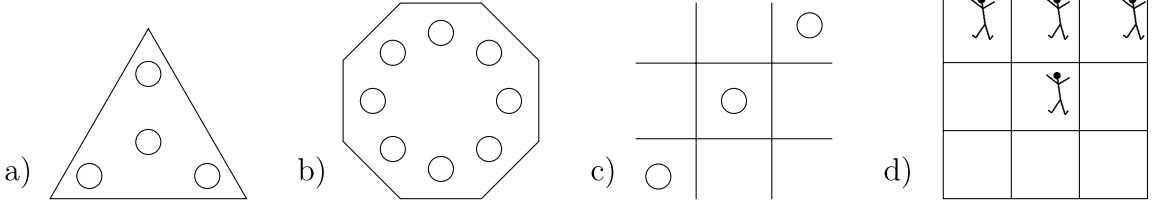
संभाषणावर आधारित उपक्रम:

विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2 / शिक्षक/पालक
तुम्हाला भौमितिक आकार यांची नावे माहीत आहेत का ?	होय, चौरस, वर्तुळ, आयत इ.
तीनही बाजू बंद असलेल्या आकृतीला काय म्हणता येईल ?	तो त्रिकोण आहे.
त्रि म्हणजे तीन. त्रिकोणाला तीन बाजू आणि तीन कोन असतात.	बेलाला तीन पाने असतात.
चौरस आणि आयत हे चार बाजू असलेल्या आकृत्या आहेत.	त्यांना चतुर्भुज म्हणतात.
पंच म्हणजे पाच. सहा म्हणजे काय ?	हाताला बोटे पाच.
सहा बाजूंनी बंद असलेली आकृती षडभुजकृती (षडभुज).	त्याला षटकोन असेही म्हणता येईल.
सप्त म्हणजे सात आहे. अष्टभुजाकृतीला 8 बाजू आहेत.	नऊ बाजू आहेत त्यास नवभुजाकृती म्हणतात.
जर एखाद्या आकृतीला 10 बाजू असतील तर त्याला दशभुजाकृती म्हणतात.	रथाला दहा घोडे असतात.

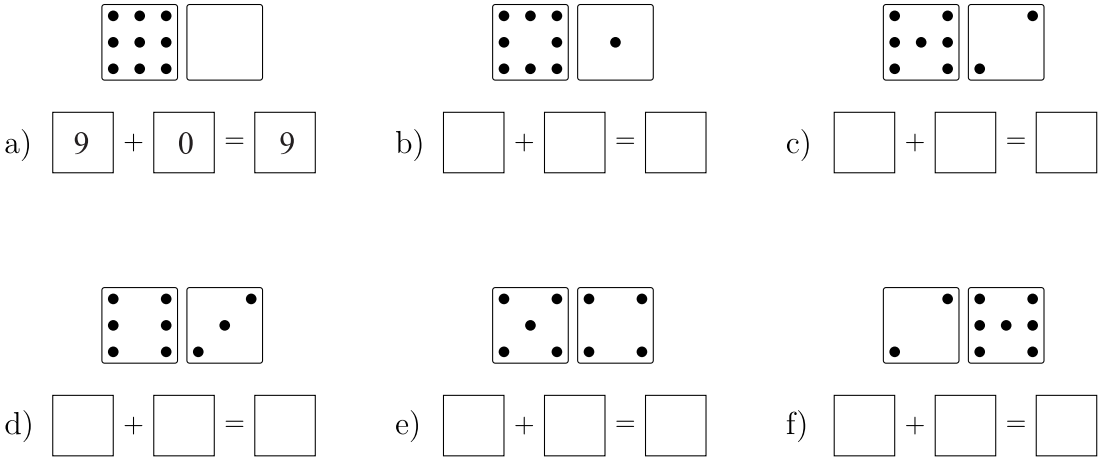
शिक्षक/पालक अभिप्राय:	😊 😐 😞	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	
-----------------------	-------	------------------------	--

बेरीज आणि वजाबाकी

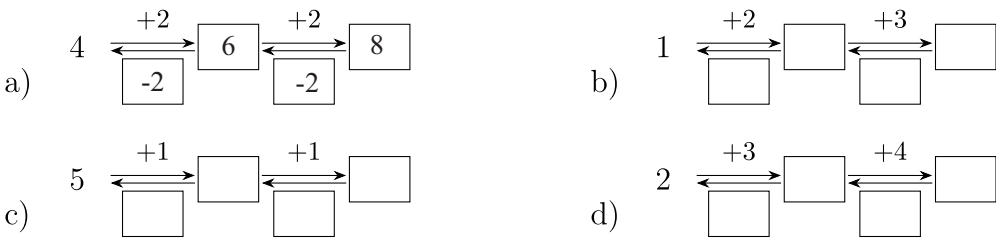
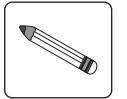
खालील आकृतीमध्ये 9 ही संख्या पूर्ण होण्यासाठी अजून किती वर्तुळे काढावे लागतील ?

खालील चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

रिकाम्या जागा भर.

बेरीज आणि वजाबाकी

रिकाम्या जागा भर.

a) $7 + \square = 7$

b) $8 + \square = 9$

c) $1 + 8 = \square$

d) $\square + 7 = 8$

e) $7 + \square = 9$

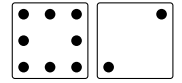
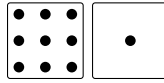
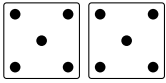
f) $5 + \square = 8$

g) $9 + 0 = \square$

h) $5 + 4 = \square$

i) $8 + 0 = \square$

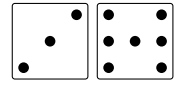
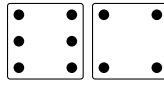
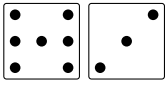
खालील चित्रांचे निरीक्षण करून बेरजेची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

a) $\square + \square = \square$

b) $\square + \square = \square$

c) $\square + \square = \square$

d) $\square + \square = \square$

e) $\square + \square = \square$

f) $\square + \square = \square$

रिकाम्या जागा भर.

a) $0 + 10 = \square$

b) $\square + 6 = 9$

c) $8 + \square = 10$

d) $8 + 1 = \square$

e) $9 + \square = 10$

f) $\square + 3 = 10$

g) $6 + \square = 9$

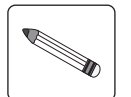
h) $7 + \square = 9$

i) $1 + \square = 10$

रिकाम्या जागी अशी संख्या लिही, की जेणेकरून प्रत्येक उभ्या ओळीची बेरीज 10 येईल.

10

0		8	2	4	4	7	1	1		
3	2		3			0			2	3
7	1	0		2	4		8	1	7	1

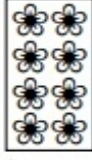

गुणाकार आणि भागाकार

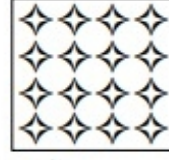
खालील चौकोनातील चित्रे मोज आणि संख्या लिही.

a) ☆ = 12

b) ☼ = ...

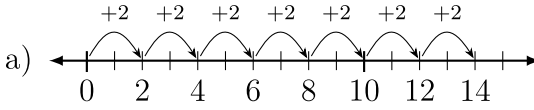

c) ◇ = ...

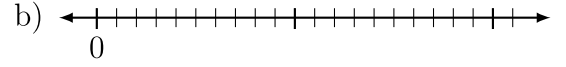
d) ▲ = ...

बेरजेची पुनरावृत्ती म्हणजे गुणाकार. खालील संख्यारेषेचे निरीक्षण करून उदाहरणे सोडव.

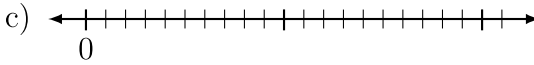
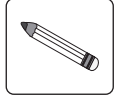
$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 14$$

$$7 \times 2 = 14$$

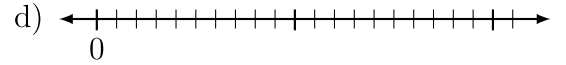
$$5 + 5 + 5 + 5 = \dots$$

$$4 \times 5 = \dots$$

$$7 + 7 = \dots$$

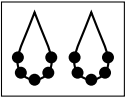
$$2 \times 7 = \dots$$

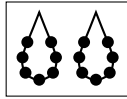
$$6 + 6 + 6 = \dots$$

$$3 \times 6 = \dots$$

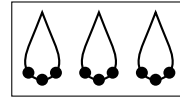
दिलेल्या चित्रांवरून गुणाकार कर.

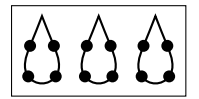
a) $2 \times 5 = 10$

b) $\dots \times \dots = \dots$

c) $\dots \times \dots = \dots$

d) $\dots \times \dots = \dots$

खालील उदाहरणांचे निरीक्षण करून दिलेले उदाहरणे सोडव.

a) $3 + 3 + 3 + 3 = 12$
 $4 \times 3 = 12$

b) $2 + 2 + 2 + 2 + 2 = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

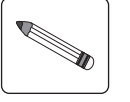
c) $5 + 5 + 5 = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

d) $7 + 7 = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

e) $4 + 4 + 4 + 4 = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

f) $6 + 6 + 6 + 6 + 6 = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

तुझ्या वर्गशिक्षकांकडून गुणाकाराची 4 उदाहरणे घे आणि खाली दिलेल्या रिकाम्या जागेत सोडव.

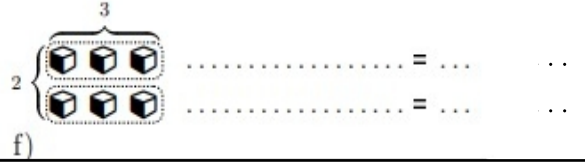
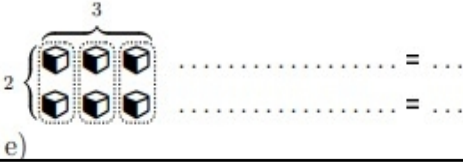
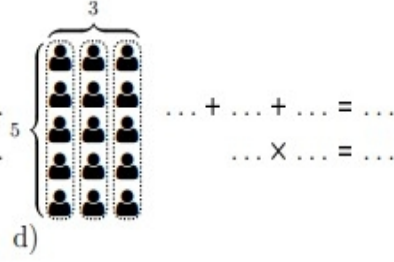
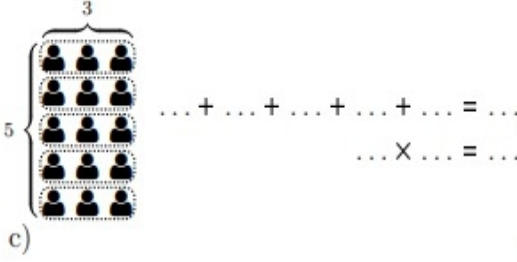
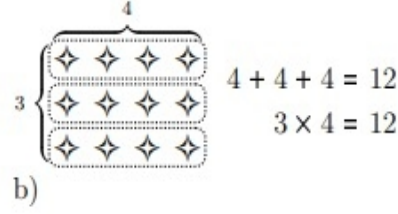
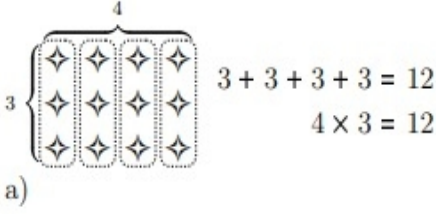
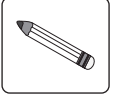

संभाषणावर आधारित उपक्रम:

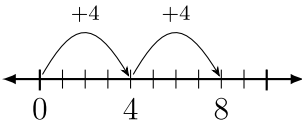

विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2 / शिक्षक / पालक
मी देईल त्या संख्येच्या आगोदरच्या दोन संख्यांची नावे द्या.	अगोदर याचा अर्थ, दिलेल्या संख्येच्या आधीची संख्या बरोबर?
होय. संख्या 7 आहे.	आधीची संख्या 6 आणि 5 आहेत.
संख्या 10 आहे.	आधीची संख्या 9 आणि 8 आहेत.
संख्या 21 आहे.	आधीची संख्या 20 आणि 19 आहेत. आता पुढील तीन संख्या सांगा, संख्या मी देतो.
खालील संख्या दिलेल्या संख्याच्या पुढील संख्या आहेत, बरोबर.	होय, संख्या 1 आहे.
पुढील संख्या 2,3,4 आहेत.	संख्या 9 आहे.
पुढील संख्या 10, 11, 12 आहेत.	संख्या 56 आहे.
त्यानंतर येणारी संख्या 57,58,59 आहेत.	23 आणि 25 मधील कोणती संख्या आहे ?
मध्यभागी / मधील संख्या 24 आहे.	ते योग्य उत्तर आहे.
शिक्षक / पालक अभिप्राय:	
शिक्षक / पालक स्वाक्षरी:	

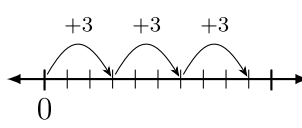
खालील उदाहरणांचे निरीक्षण करून बेरीज आणि गुणाकार कर आणि लिही.

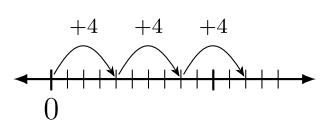
खालील उदाहरणांचे निरीक्षण करून बेरीज आणि गुणाकार कर आणि लिही.

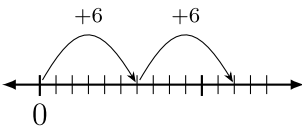
$4 + 4 = 8$
 $4 \times 2 = 8$

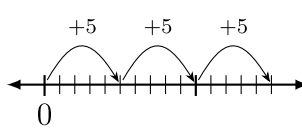
$\dots + \dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

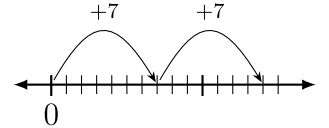
$\dots + \dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

$\dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

$\dots + \dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

$\dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

रिकाम्या जागा भर.

a) $2 \times 3 = \dots$

b) $3 \times 2 = \dots$

c) $3 \times \dots = 6$

d) $\dots \times 3 = 6$

e) $5 \times 6 = \dots$

f) $6 \times 5 = \dots$

g) $5 \times \dots = 30$

h) $\dots \times 5 = 30$

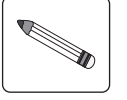
i) $7 \times 3 = \dots$

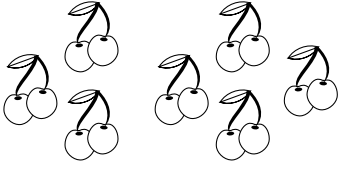
j) $3 \times 7 = \dots$

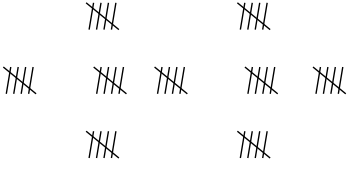
k) $7 \times \dots = 21$

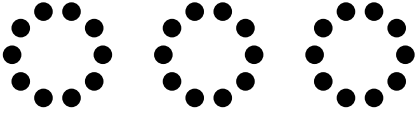
l) $\dots \times 3 = 21$

खालील चित्रांचे निरीक्षण करून बेरीज आणि गुणाकार कर लिही.

a) $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 14$
 $7 \times 2 = 14$

b) _____

c) _____

रिकाम्या जागा भर.

- a) $1 \times 1 = 1$ b) $2 \times 1 = \dots$ c) $8 \times 1 = \dots$ d) $4 \times 1 = \dots$
 e) $4 \times 10 = 40$ f) $2 \times 10 = \dots$ g) $9 \times 10 = \dots$ h) $1 \times 10 = \dots$
 i) $6 \times 100 = \dots$ j) $3 \times 100 = \dots$ k) $7 \times 100 = \dots$ l) $5 \times 100 = \dots$
 m) $8 \times 1000 = \dots$ n) $1 \times 1000 = \dots$ o) $4 \times 1000 = \dots$ p) $9 \times 1000 = \dots$

खालील उदाहरणांचे निरीक्षण करून दिलेले उदाहरणे सोडव.

4	5	20
6	2	12
24	10	

2		6
	5	20
8	15	

	4	4
6		30
6	20	

9	8	72
		20
36	40	

	5	30
	3	12
24	15	

1		2
		12
3	8	

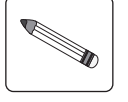
		72
		70
63	80	

		20
11		33
110	6	

खालील उदाहरणांचे निरीक्षण करून गुणाकार आणि भागाकार कर आणि लिही.

a) $\begin{array}{c} \overbrace{\boxed{\begin{array}{cc} & \\ & \end{array}}}^2 \\ \underbrace{\boxed{\begin{array}{cc} & \\ & \end{array}}}^3 \end{array} \quad \begin{array}{l} 2 \times 3 = 6 \\ 6 \div 3 = 2 \\ 3 \times 2 = 6 \\ 6 \div 2 = 3 \end{array}$

b) $\begin{array}{c} \overbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^3 \\ \underbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^4 \end{array} \quad \begin{array}{l} \dots \times \dots = \dots \\ \dots \div \dots = \dots \\ \dots \times \dots = \dots \\ \dots \div \dots = \dots \end{array}$

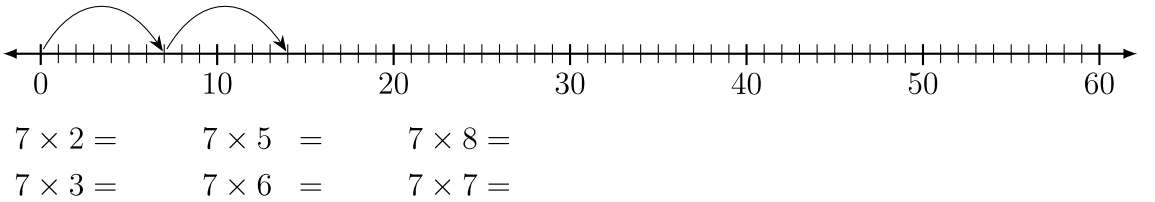
c) $\begin{array}{c} \overbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^3 \\ \underbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^5 \end{array} \quad \begin{array}{l} \dots \times \dots = \dots \\ \dots \div \dots = \dots \\ \dots \times \dots = \dots \\ \dots \div \dots = \dots \end{array}$

d) $\begin{array}{c} \overbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^4 \\ \underbrace{\boxed{\begin{array}{ccc} & & \\ & & \end{array}}}^4 \end{array} \quad \begin{array}{l} \dots \times \dots = \dots \\ \dots \div \dots = \dots \end{array}$

खाली दिलेल्या उभ्या ओळीतील 2, 5 आणि 10 या संख्यांनी आडव्या ओळीतील संख्यांना गुण.

×	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2																
5																
10																

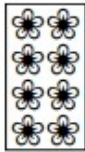
संख्यारेषेचे निरीक्षण करून गुणाकार कर.

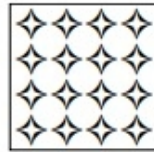
खालील चित्रे मोज आणि त्यावर गुणाकाराचे उदाहरण तयार करून सोडव.

a) $3 \times 4 = 12$

b) $\text{flower} = \dots\dots$

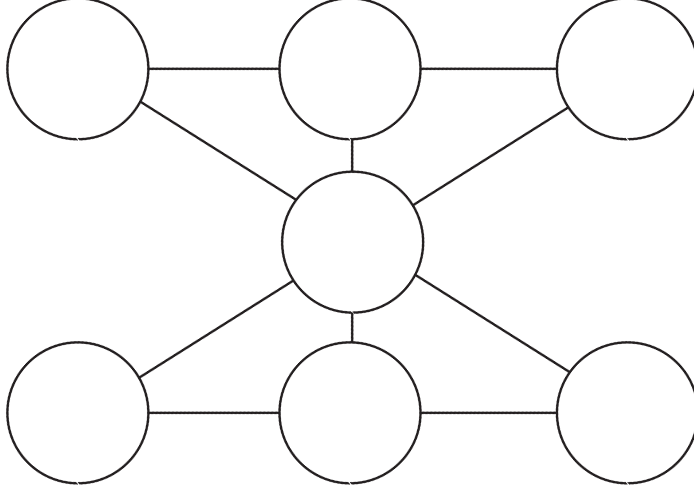
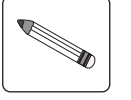

c) $\text{diamond} = \dots\dots$

d) $\text{triangle} = \dots\dots$

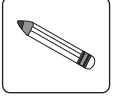
प्रत्येक वर्तुळात 1 ते 7 पर्यंतच्या संख्या अशा पद्धतीने लिही, की सरळ रेषेतील वर्तुळांमधील संख्यांची बेरीज 12 आली पाहिजे.

संभाषणावर आधारित उपक्रम:

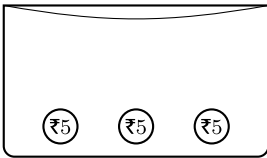
विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2 / शिक्षक / पालक
दहा अधिक एक किती आहे ?	अकरा. अकरा पेक्षा एक जास्त किती ?
बारा. त्यापुढील संख्या तेरा, चौदा,	पंधरा, सोळा, सतरा
अठरा, एकोणवीस ,वीस	दहा आणि दहा वीस
या संख्यांबद्दल मला एक कविता माहिती आहे. चला! आपण ती शिकूया.	खात्रीने
दहा आणि दहा म्हणजे वीस.	खोडकर संपत शेतात गेला.
वीस आणि दहा म्हणजे तीस.	त्याला तिथे एक आंब्याचे झाड दिसले.
तीस आणि दहा म्हणजे चाळीस.	झाडाला पिकलेले आंबे होते.
चाळीस आणि दहा म्हणजे पन्नास.	संपतने फळांवर दगड मारला.
पन्नास आणि दहा म्हणजे साठ.	पाऊस पडल्याप्रमाणे आंबे खाली पडले.
साठ आणि दहा म्हणजे सत्तर.	संपतने सर्व फळे गोळा केली.
सत्तर आणि दहा म्हणजे ऐंशी.	तेवढ्यात माळी येताना दिसला.
ऐंशी आणि दहा म्हणजे नव्वद.	मग संपत लागला पळायला.
नव्वद आणि दहा म्हणजे शंभर.	संपत पळत पळत त्याच्या घरी पोहचला.
शिक्षक / पालक अभिप्राय:	
शिक्षक / पालक स्वाक्षरी:	

खालील सारणीमध्ये गुणाकार करून रिकाम्या जागा भर.

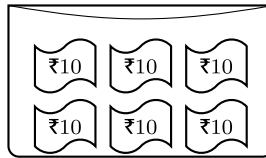
×	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	0	3	6			15		21			30
4	0	4	8			20		28			40
5	0	5	10			25		35			50
6	0	6	12			30		42			60
7	0	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	0	8	16			40		56			80
9	0	9	18			45		63			90
10	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

चित्रांचे निरीक्षण करून गुणाकार कर.

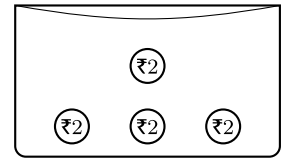

$$3 \times 5 = 15$$

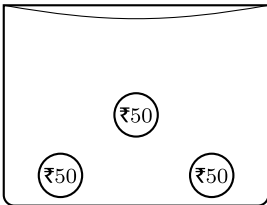
a)

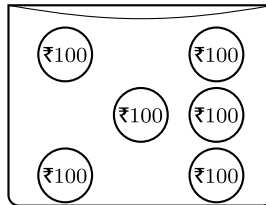
b)

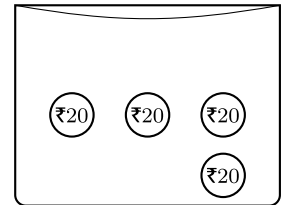
c)

d)

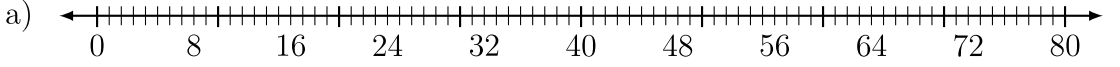
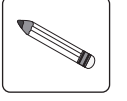

e)

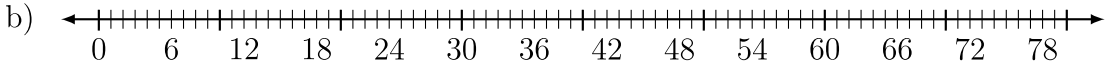

f)

संख्यारेषेचे निरीक्षण करून गुणाकार कर.

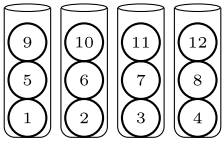
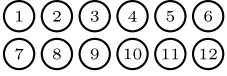

$$\begin{array}{lll} 8 \times 3 = & 8 \times 6 = & 8 \times \quad = 40 \\ 8 \times \quad = 56 & 8 \times 8 = & 8 \times \quad = 56 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 6 \times 2 = \dots & 6 \times \dots = 24 & 6 \times 5 = \dots \\ 6 \times \dots = 42 & 6 \times 8 = \dots & 6 \times \dots = 54 \end{array}$$

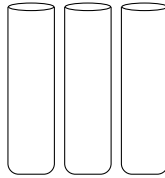
खाली दिलेले 12 चेंडू एकसामान वाटून टाक आणि यावर आधारित गुणाकार आणि भागाकार कर आणि लिही.

1 चौकट = 3 चेंडू

$$12 \div 4 = 3$$

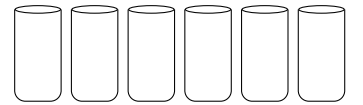
a) $4 \times 3 = 12$

1 चौकट = चेंडू

$$\dots \div \dots = \dots$$

b) $\dots \times \dots = \dots$

1 चौकट = चेंडू

$$\dots \div \dots = \dots$$

c) $\dots \times \dots = \dots$

खालील चित्रांवरून बेरीज आणि गुणाकाराची उदाहरणे तयार कर आणि सोडव.

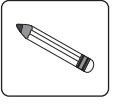

a) $\dots + \dots + \dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

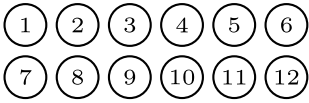
b) $\dots + \dots + \dots + \dots + \dots = \dots$
 $\dots \times \dots = \dots$

उभ्या ओळीतील 2 या संख्येने आडव्या ओळीतील प्रत्येक संख्यांना गुण आणि रिकाम्या जागा भर.

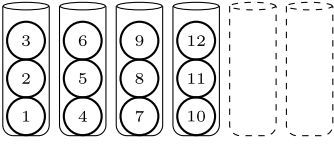

×	4	3	10	2	7	9	5	6	8	1
2	8									

दिलेले 12 चेंडू एकसामान वाटून टाक आणि यावर आधारित गुणाकार आणि भागाकार कर आणि लिही.

1 चौकट = 3 चेंडू

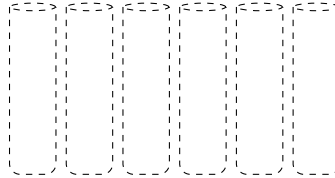

किती चौकटींची आवश्यकता आहे = 4

$$12 \div 3 = 4$$

a) $4 \times 3 = 12$

1 चौकट = 4 चेंडू

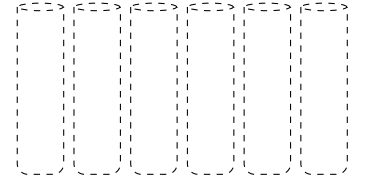

किती चौकटींची आवश्यकता आहे =

$$\dots \div \dots = \dots$$

b) $\dots \times \dots = \dots$

1 चौकट = 2 चेंडू

किती चौकटींची आवश्यकता आहे =

$$\dots \div \dots = \dots$$

c) $\dots \times \dots = \dots$

उभ्या आणि आडव्या ओळीत दिलेले उत्तर मिळविण्यासाठी 3 संख्यांची निवड कर.

	4	44
		42
77	24	

		35
	9	72
40	63	

1		9
		6
3	18	

10		120
		16
80	24	

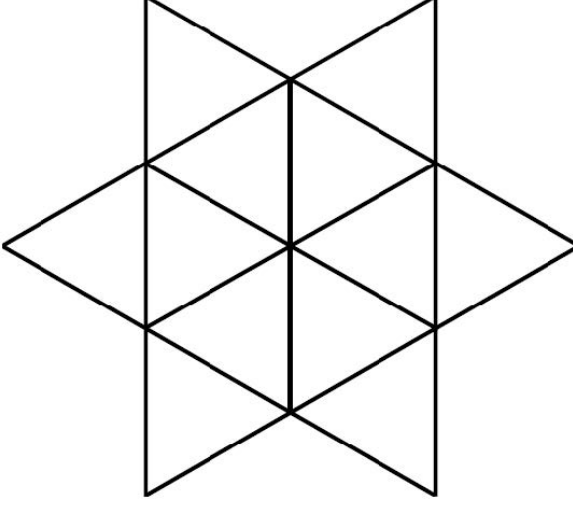
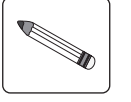
13		26
	4	12
39	8	

3		36
6		30
18	60	

10		60
		24
30	48	

	5	25
		12
10	30	

खालील आकृतीमध्ये किती त्रिकोण आहेत.
एकूण त्रिकोणांची संख्या=

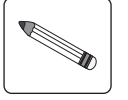
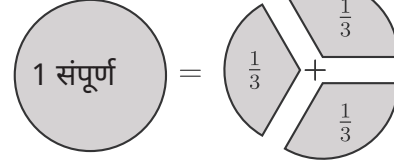
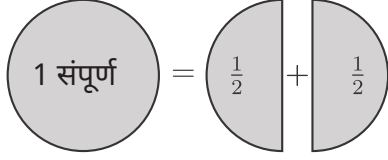
संभाषणावर आधारित उपक्रम:

विद्यार्थी - 1	विद्यार्थी - 2 / शिक्षक / पालक
चला! खेळ खेळूया.	चला, तर मग प्रश्न उत्तरांचा खेळ खेळूया.
होय, चार पाय असलेल्या प्राण्यांचे उदाहरण द्या	कुत्रा, कोणत्या प्राण्यांना सहा पाय आहेत?
मुंगी. पाय नसलेल्या प्राण्याचे नाव सांगा.	साप. दुध देणाऱ्या प्राण्यांची नावे सांगा.
गाय. खुप मोठ्या असलेल्या प्राण्याचे नाव सांगा.	हत्ती. शेपटी असलेल्या प्राण्याचे नाव सांगा.
माकड. कुत्र्यापेक्षा लहान आणि उंदरापेक्षा मोठा असलेल्या प्राण्याचे नाव सांगा.	मांजर असु शकतो. कोणत्या प्राण्याला आठ पाय आहेत.
कोळी. चार पाय असलेला कोणता प्राणी आहे की तो भिंतीवर आढळतो?	पाल. नाकतोड्याला किती पाय असतात?
सहा. फुलपाखराला किती पाय असतात?	सहा. डासाला किती पाय असतात?
सहा. मधमाशीला किती पंख असतात?	चार. म्हणजे दोन जोड्या. किती पंख? गरुड आहे का?
दोन. कोंबडीला किती पिळे असतात?	मला माहित नाही. आकाशात तारे किती आहेत?
मला माहित नाही.	ते अनंत आहेत.

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	😊 😐 😞	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	
-----------------------	-------	------------------------	--

अपूर्णांक

एक संपूर्ण भाग दोन समान भागांमध्ये किंवा तीन (एक तृतीयांश) किंवा चार (एक चतुर्थांश) किंवा पाच (एक पंचांश) भागांमध्ये विभागला जावू शकतो. एक संपूर्ण भाग त्याच्या अपूर्णाकाच्या बेरजेच्या स्वरूपात लिही.

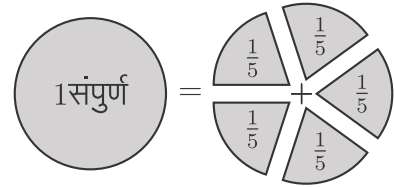
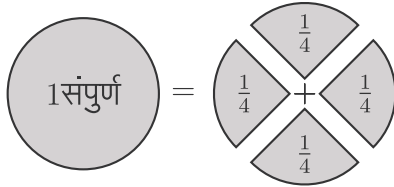

a) $1 \text{ संपूर्ण} = \frac{1}{2} + \frac{1}{2}$

$1 \text{ संपूर्ण} = 2 \text{ समान भाग}$

b) $1 \text{ संपूर्ण} = \dots + \dots + \dots$

$1 \text{ संपूर्ण} = \dots \text{ तृतीयांश}$

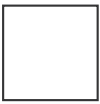
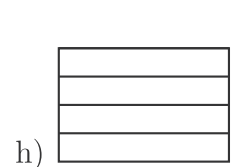
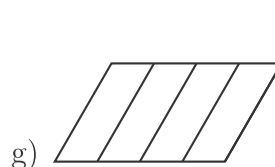
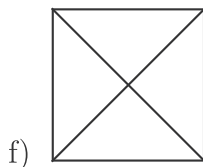
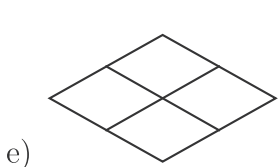
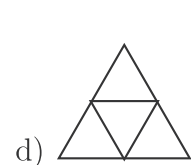
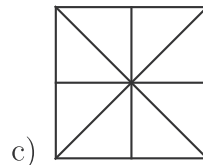
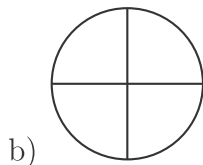
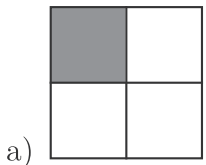

c) $1 \text{ संपूर्ण} = \dots + \dots + \dots + \dots$

$1 \text{ संपूर्ण} = \dots \text{ चतुर्थांश भाग}$

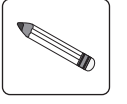
d) $1 \text{ संपूर्ण} = \dots + \dots + \dots + \dots + \dots$

$1 \text{ संपूर्ण} = \dots \text{ पंचांश}$

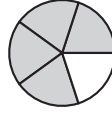
खालील आकर ओळख आणि लिही**खालील प्रत्येक आकृतीचा एक चतुर्थांश भाग रंगव.**

अपूर्णांक

रंगविलेल्या भागावरून अपूर्णांक लिही.

a) $\frac{1}{4}$

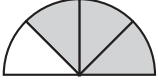
b)

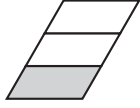
c)

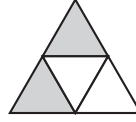
d) ...

e)

f)

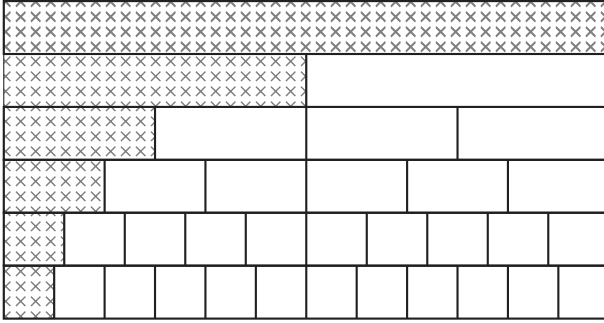

g)

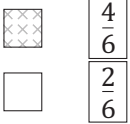
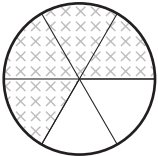

h)

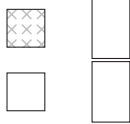
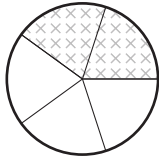
रंगविलेल्या भागावरून अपूर्णांक लिही.

1 $\frac{1}{2}$

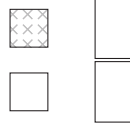
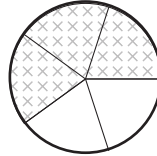
रंगविलेल्या भागावरून छेद आणि अंशामध्ये अपूर्णांक लिही.

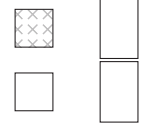
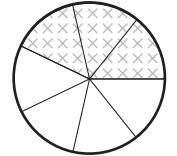
a)

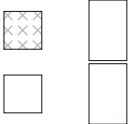
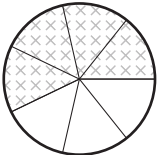
b)

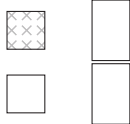
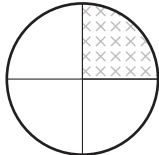
c)

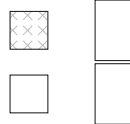
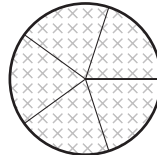
d)

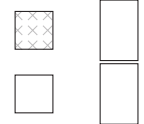
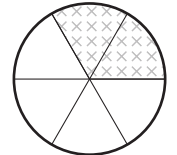
e)

f)

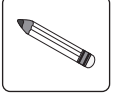
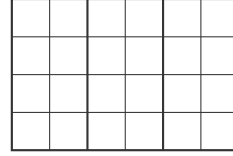
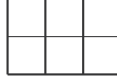
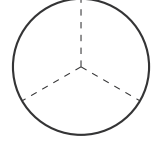
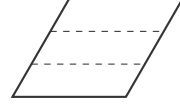
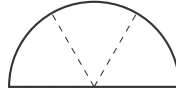
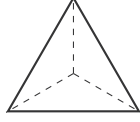
g)

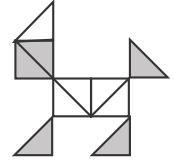
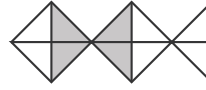
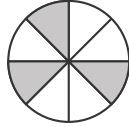
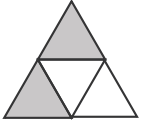
h)

अपूर्णांक

खालील चित्रातील एक तृतीयांश भागाला रंगव.

खालील चित्रातील छायांकित भागाचा अंश लिही.

a) $\frac{2}{4}$

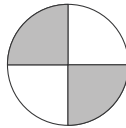
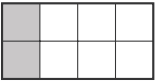
b) _____

c) _____

d) _____

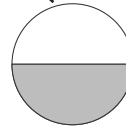
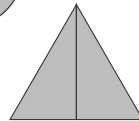
दिलेल्या अपूर्णाकांच्या जोड्या आकृत्यांसोबत लाव.

$$\frac{2}{3}$$

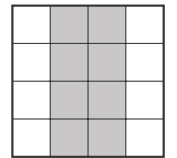
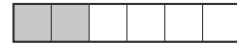

$$\frac{1}{2}$$

$$\frac{1}{4}$$

$$\frac{8}{16}$$

$$\frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{2}$$

$$\frac{2}{4}$$

$$\frac{2}{6}$$

अधिक सरावासाठी जागा

Sivasri
Charitable
Trust

+91 80 26629890 📞

info@sikshana.org @

www.sikshana.org 🌐

41, K. R. Road, Basavangudi 📍
Bengaluru – 560004, Karnataka